



BULLETIN DE L'INSTITUT FRANÇAIS D'ARCHÉOLOGIE ORIENTALE

en ligne en ligne

BIFAO 34 (1934), p. 103-128

Richard J. H. Gottheil

Fragments from an Arabic Common-Place Book [with 6 plates].

Conditions d'utilisation

L'utilisation du contenu de ce site est limitée à un usage personnel et non commercial. Toute autre utilisation du site et de son contenu est soumise à une autorisation préalable de l'éditeur (contact AT ifao.egnet.net). Le copyright est conservé par l'éditeur (Ifao).

Conditions of Use

You may use content in this website only for your personal, noncommercial use. Any further use of this website and its content is forbidden, unless you have obtained prior permission from the publisher (contact AT ifao.egnet.net). The copyright is retained by the publisher (Ifao).

Dernières publications

9782724710540	<i>Catalogue général du Musée copte</i>	Dominique Bénazeth
9782724711233	<i>Mélanges de l'Institut dominicain d'études orientales 40</i>	Emmanuel Pisani (éd.)
9782724711424	<i>Le temple de Dendara XV</i>	Sylvie Cauville, Gaël Pollin, Oussama Bassiouni, Youssreya Hamed
9782724711417	<i>Le temple de Dendara XIV</i>	Sylvie Cauville, Gaël Pollin, Oussama Bassiouni
9782724711073	<i>Annales islamologiques 59</i>	Abbès Zouache
9782724711097	<i>La croisade</i>	Guillemette Andreu-Lanoë, Dominique Valbelle
9782724710977	???? ??? ????????	
9782724711066	<i>BIFAO 125</i>	

FRAGMENTS FROM AN ARABIC COMMON-PLACE BOOK

(with 6 plates)

BY

PROFESSOR RICHARD J. H. GOTTHEIL.

Ms. Bodleian Heb. e. 74 contains six leaves, coming from the Cairo Genizah, of what I can only call an Arabic Common-Place Book. It evidently belongs to that part of their literature which the Arabs call *adab*, i. e., polite literature. Who the author is we do not know. He cites a work entitled *Fakr al-Bulaghā* by one Ahmad ibn Sa'd Al-İsfahānī, of whom Yaḳūt gives a biography in his *Irshād al-Ārīb*, ed. Margoliouth I, pp. 129 et seq., mentioning the very book which is cited by our author as one of his writings. Dr Skoss has very rightly pointed out to me that the Muhadhdhab al-Daulah mentioned on fol. 1 b, line 4, is the Abbasid Caliph Abu al-Ḥasan 'Alī ibn Naṣr who succeeded Muṭhaffar ibn 'Alī al-Muwaffaq in the year 376 A. H. (= 937 A. D.), on whom see Ibn al-Athīr, *Chronicon*, Ed. Tornberg, vol. IX, p. 35 and Index s. v.; E. de ZAMBAUR, *Manuel de Généalogie et de Chronologie pour l'Histoire de l'Islam*, 1927, p. 137, and MARGOLIOUTH, *The Eclipse of the Abbasid Caliphate*, Index, p. 93. s. v. The fragment, then, belongs to a work written towards the end of the tenth century.

I confess that I have found it most difficult to translate, especially as it is written in that sort of rhyming prose in which the Arabs delighted for their prefaces and introductions. I should not have succeeded in making any sense out of a number of passages had it not been for the help which Professor Philip K. Hitti of Princeton and Dr Solomon L. Skoss of the Dropsie College in Philadelphia have been kind enough to give me and for which I thank them cordially.

The manner in which the Arabic is transliterated into Hebrew shows, also, some peculiarities. Very often the *Tashdīd* is placed upon the letter preceding the one to which it belongs—which is intelligible in the case of the *Lamedh*, as the lines are written somewhat closely one upon the other; but this occurs in other places as well. The *Fathatain* of the accusative is put upon the Aleph. Only the vowels *Fathah* and *Dhammah* are used—never the *Kesrah*. The letter *Jim* is transcribed by the *Gimel* with a dot over it—though the scribe is not always consistent in this matter.

Our author's work contained twenty-one chapters, the titles of which can be seen in the translation. I have not done into English the whole six pages, but only the first part or preface—though the fragment commences in the very middle of a sentence—and the two sections on folios 6 *a* and *b* commencing with *Amma Ba'du*. I had imagined that the *Taḥmidāt* were ended; but, lo and behold! another *Al-Ḥamdu-Lillāh* appears after the second *Amma Ba'du*. What all this means I do not know. I have translated one of the *Taḥmidāt* and I have simply transliterated the others back into Arabic.

In conclusion let me say that the book contained absolutely nothing of interest to the Jews in particular. The fragment, in addition to its intrinsic value, is merely another evidence that the Jews have always taken part in the intellectual life of their time and of their wish to make an Arabic work—evidently of some consequence—available to such as were unable to read the Arabic script. *Wallah Karīm*.

I a.

- 1 וּגְמָלָא עַתִּים אֶלְמָקְדָּר וּגְלָלָא מַחֲפוֹפָא בְּאַלְקָאָר וְלוּ לָם
- 2 יְכוֹן כְּדָלָךְ לְמָא וּקְפָתָה עַלְיהָ אֶלְאַפְכָּאָר וְאַנְפָקָתָה פִּיהָ אֶלְעַמָּאָר
- 3 וּזְלָתָה מִן אֶבְוָאָבָה אֶלְשׁוֹאָפָע וּקְוִוָתָה בְּאַסְכָּאָבָה אֶלְדָּרָאָע
- 4 גַּעֲלָנָא אֶלְלָה מִן קָרֵר לְהָאַלְדָּ (۱) אֶלְחָוּפִיק פָּאָדָה (۲) אֶלְיָ וְזָחָ אֶלְטָרוֹיק
- 5 וּוְגָדָתָה לְאַחֲמָר (۳) בֶּן סָעָד אֶלְאַצְפָּהָאָנִי כְּחַאָבָא קָרְ צְנַחָה וְתָרָגָתָה
- 6 (۴) בְּפָקָר אֶלְבָּלָגָה וְצַמְנָה פְּצֻוֹלָה אֶכְדָּה מִן בְּתָבָ אֶלְמָתָרְסָלִין אֶל

(۱) جَنْدَلَ.

(۲) فَجْدَكَ الْ وَكَحَ.

(۳) On Abū al-Ḥasan, see the Introduction.

(۴) On this man and his work *fakhr al-bulaghā'*
I can find nothing in all the works I have consulted.

7 מתקדמין ואלהק כהא קילא ממא נסבה אליו נפשה ⁽¹⁾ פלים ⁽²⁾ אֲרֵ למא
 8 יונד מן אלכתב מוקעא ⁽³⁾ פי אלקלב ולא למא יגעה מן מקול אתרא ⁽⁴⁾
 9 פי אלף על אדר כאן אלאתרא ואלאתרא אפצל מן אלאתיאר
 10 ואלאנתוא ואלעמל ואלאסתנדא אבלג ⁽⁵⁾ מן אלאסתערה ואל
 11 אסתמדא ואן כאן פי אלאנטה אצאה ⁽⁶⁾ ופי חסן אלארתיאר
 12 פצילה וארא כאן אלגערץ חכילד מא ינשי ⁽⁷⁾ ויוטר וטסטור מא ירוּ
 13 יונבר ותצעינך מא ססתפאד בה אלוסם אלגיטו ותבקיה
 14 מא יסתעאץ' מנה אלאסם אלחמייד פסלוך הרה אלטריקה
 15 ארפע אליו הרה אלטבקה ואקהתפה הרה אלמחגה ⁽⁸⁾ אקרוב אליו אמרטה
 16 הרה אלדרגה ולדרך אחכבה אין אקחצ'ב פצולאות ואלמעני
 17 אלמזכורה ואלמנאיו ⁽⁹⁾ אלמקזרה גאמעה לאכתר מא יכתב
 18 בה לאן אלסלטאן ⁽¹⁰⁾ ויתדר בין אלאצואן ויתועור ⁽¹¹⁾ פי אלמכתבא
 19 ויתועור פי אלמכתבא ואן ⁽¹²⁾ אפרד בהא כתאבי הרה לתכון
 20 ארכא למתחעלם ומעלמא למתחום ותדרחה ללאנג
 21 ומעונה למטאלב ובאללה אסתהין עלי מא ^ش ^ش ^ش ⁽¹³⁾ ועתקדתה
 22 ואסתהיר מן אלול פי מא נחותה ⁽¹⁴⁾ ואעתמרתה ואסתהיר סלטאן אלהוי

FOL. 1 b.

1 אליו טאלמא ארדוי ואהוי ⁽¹⁵⁾ פמא זאל אלאנסאן חסן אלטן בבדיחה
 2 נפשה קליל אלתווקף עלי רזיה ⁽¹⁶⁾ פחצ'ה לא ⁽¹⁷⁾ גרים אין אלעתادر סאבקה
 3 אלי קדימה ⁽¹⁸⁾ ואלאנטראר סאיק אלו נרומה ולמא כאן מולאנא אלצחאכ

⁽¹⁾ Here, and in many other places, one notices a *dhammah*, from which one must deduce the fact that the author was thinking in the ordinary language of the street, as one says today *nafsoh* or *nafsuh*.

⁽²⁾ فَلَمْ أَرَأْ لِي.

⁽³⁾ Verbally «agreeable to the heart»; مُوْقِعًا بِالْقَلْبِ. I have translated here and elsewhere somewhat freely, in order to make the English more readable.

⁽⁴⁾ إِنْ كَانَ.

⁽⁵⁾ أَفْلَغَ.

⁽⁶⁾ إِصْنَاعَةٌ.

⁽⁷⁾ بَنْشَى وَبَوْتَر.

⁽⁸⁾ المَحَاجَجَةُ.

⁽⁹⁾ pl. of مَغْرِي.

⁽¹⁰⁾ Cfr. Koran xiv, 12 for this sense of the word.

⁽¹¹⁾ These three last words are repeated by the scribe at the beginning of the next line.

⁽¹²⁾ كُنْ إِنْ أَفْرَدَ بِهَا كَنَّا هَذَا.

⁽¹³⁾ Perhaps كَنْبَسَةٌ.

⁽¹⁴⁾ كَخُوْتَةٌ.

⁽¹⁵⁾ وَإِهَاوِي?

⁽¹⁶⁾ دَرْوَائِيَّةٌ فَحْصِيَّةٌ.

⁽¹⁷⁾ لَا جَرَمَ أَنَّ الْعَكَارَ سَابِقَةٌ.

⁽¹⁸⁾ قَدْمَيَّةٌ.

- 4 אלסוייד אלאנג' אלמוֹז⁽¹⁾ אלטמפר אלעדל מהרב אלדולה אטאל אללה
 5 בקאה ואדרם עלה⁽²⁾ וארטקאה מסהעליא מן אלפצל פי נואzie⁽³⁾
 6 ומסתוליא⁽⁴⁾ מנה עלי אקאייה פليس לבציע אלארב ואן כאנת
 7 מזנאה מחת אלאליה ומגען אלאליה וכאן באה⁽⁵⁾ פי אלאסואק
 8 אלזידר ואלרט⁽⁶⁾ ואלסמון ואלנג' ואלמרדוול ואלמכתארא
 9 ואלמרודוד כאלבחת⁽⁷⁾ אלמחית אלרי מג' אליה אלמיאה מן אלאודיה
 10 אלטמרא ואלטראנבר אלטמתמה פיקבל מן תלך אלזאכ אלג'מדר
 11 ומן הוה אלקליל אלנוּר אנטראבא למאדרה לא חאנב אליו אליזאדרה
 12 וונרת כואטרו לא חורוד ומרמי לא תרום אלא מא כאנת פיה
 13 קרבת⁽⁸⁾ אליה אראם אללה סלאנה וחטוח לדיטה ותאיך זמאם
 14 ענדיה ותנדיר נפאק עלייה וכאן אלדרה⁽⁹⁾ קד אך עדני וקעדי עני
 15 וכאנני זאנני עלי⁽¹⁰⁾ וקבץ קדמי וכטוי ען כרעה אבאשרהא
 16 כנפנסי⁽¹¹⁾? [הצת⁽¹²⁾ בסעוי וכאנת גאות⁽¹³⁾ קדרתי ונחאיות
 17 אסתטאותי אלאסתענה בירוי ולسانני פי הוה אלחצניפאת
 18 אלתי ואן כנה מנהא באלטמראך אלקציז ואלטאל אלנאבי⁽¹⁴⁾ פאני
 19 מתעלק באחדרא בהא תעלק אלטאלס נפסח בין ארבעה
 20 פאריא עז⁽¹⁵⁾ לים מעני מן מעניאה⁽¹⁶⁾ ומבחני מן מבניהא
 21 מא אקרח⁽¹⁷⁾? ? אד אלכאטר ואהנום בה הגום אלמכאטר⁽¹⁸⁾
 22 געלת אליו מולאנה אען אללה נזרה אנפאהה והונחה

FOL. 2 a.

1 וחללה ותניחו ותקא מנה במא יותק בה מן אלמוני אלכריימה

⁽¹⁾. الْمَوْزِد.

⁽²⁾ Either عَلَوَه or عَلَوَه.

⁽³⁾ Freytag. »ئَوْاصِي النَّاسِ« Eminentiores hominum ac probiliores. His authorities are the Kāmūs and Jauharī. Golius has for نَصِيَّة Pars melior populi; and de Goeje in his lexicon to al-Tabarī gives us نَاصِيَّة per synecdochen pro persona».

⁽⁴⁾. وَالْرَّثَ.

⁽⁵⁾ فُرْجَت.

⁽⁶⁾ Reading قد أَنْكَ عَدْنِي وَقَعَدْ عَنِي : For قعد and عن, see Lane s.v. This is the best possible reading that I can get out of the letters —which are not always plain. If the first

letter were a *Kāf* and not a *Kāf'*, we could read كداح ادق وقلاد عن.

⁽⁷⁾. كَلَعَ.

⁽⁸⁾. خَطْبُو.

⁽⁹⁾ Prof. Skoss suggests that the reading here may be بَنَانَه⁽¹⁹⁾, and I have so translated.

⁽¹⁰⁾. وَالْمَحَكَّلُ النَّابِعِ.

⁽¹¹⁾ The text is not clear; and I have translated according to what seems to be the sense.

⁽¹²⁾. مُبَتَّغَىٰ مِنْ مُبَتَّغِهَا.

⁽¹³⁾. إِقْدَحُ. The following is untranslatable, as there is a hole in the Ms.

⁽¹⁴⁾. الْمُخَاطَرُ.

- 2 ענצרה⁽¹⁾ אלשריפה כלאייה אלראסנה ערוקה אלשאמנה פרואה
- 3 אלכיבורה חמתה אלופזה דטמה⁽²⁾ מן סתר אלעיב וחפט אלניב⁽³⁾
- 4 ורד אקוואל אלקארחין וכף אלסן אלגארחין פמא עלי אלאנسان אלא
- 5 אסתפראג ונורה ואסתאראק גההה بعد צפה אלנלה וכלוּץ
- 6 אלטוויה ומן אללה אסתמד אלחדאה ואלמעונה. ורק געלנא
- 7 הרא אלכתאב ואחרא וعشרין באבא. פאלאול פי אלת חמיראת.
- 8 ואלב פי אלסלטאניאת ואלג פי אלפתוח. ואלד פי אלעדור.
- 9 ואלה פי אלביעת ואימאנחה. ואלו פי אלתחחאני. ואלו פי
- 10 אלתעהוי⁽⁴⁾ ואלה פי אלעתאב. ואלט פי אלעתאב. ואלו פי
- 11 אלעתדראי. ואלייא פי צדור אלכתוב. ואליבם פי אלדרעא⁽⁵⁾.
- 12 ואליג פי אלחדאי. ואלייר פי אלתנאנ⁽⁶⁾. ואלטו פי אלמודך⁽⁷⁾.
- 13 ואלייז פי אלשוק. ואלייז פי אלקנאעה ונירחה. ואלה פי אל
- 14 שפאה. ואלייט פי אלארכאר. אלעשרין פי אלחלם ואלעפן⁽⁸⁾.
- 15 ואלהרי ואלעשרין פי עלהת מעאן.
- 16 אלת חמיראת.
- 17 אלחמד ללה אלבחורה חמתה אלשאמלה רחמהה אלרי געל
- 18 חלמה מן دون בטsha ועופה מן دون סטה ורזהה מן دون סטה
- 19 ואנדארה מן קבל עקבה ואעדארה מן קבל עדאה ותחריה
- 20 מן קבל איקאה ואנעאה מן קבל אנטקאה ראסכה מנה
- 21 ותחננה וחננוּ ותרפקא ואכדא באלהתגה ואחתמא לנגעה
- 22 חמרא יקצוי חקָה פי מא אולה מן פצלה אלגנוּיל וצגעה
- 23 אלגנוּיל ולטפה אלכרים ומזה אלכתור ויוּדי שכרה אלדי אונגה

Fol. 2 b.

1 לאחסנה וגעלה מתנוֹא לוועה פיה וצמאנה.

פצל

2

⁽¹⁾ عناصره الشريعة خلائقه الرابحة حُرْوَقَه.

⁽²⁾ ذِمَمَةٌ.

⁽³⁾ العَيْبُ - الْعَيْبُ.

⁽⁴⁾ التَّغَازُ.

⁽⁵⁾ الدُّعَاءُ.

⁽⁶⁾ الْفَتَاءُ.

⁽⁷⁾ الْمَوَدَّةُ, although the Ms. seems to have a

dhammah over the *mīm*.

⁽⁸⁾ . وَالْعَفْرُ. The last two chapters are numbered outright and not by numerals. On the *tahmidat*, see in addition to the article by Macdonald in the *Ency. of Islam*, the *al-subh al-ashā* by al-Kalqashandī IX, pp. 269 seq.; X, pp. 309 seq.; XII, pp. 300 seq.; XIII, pp. 167 seq. (Hitti).

3 אלחמו ללה אלעאדי חכמָה אללאסע חלמָה האפֶט אולאייה.

4 ועאצמָהּ ונאלב אעדאייה וקאנצמָהּ ומְעוֹן אלחַק וראפעָה

5 זמדל אלבאטל וואצעהּ ומְתָהּ אלדין ונאנצָהּ וקאמע אלכלְפָר

6 וקאחרהּ ומחל באסָהּ כרגָן ען אמרהּ ומונול סטוחהּ במנען

7 ען טאעתָהּ אלדי נעל אלגנאמּ צרוּבָא בין רשיד וגנוויס בעיד ושקוי

8 ואדיב וגבי ומטיעו ועצי וופי כל פריק מנהם אסתהּ קאקה

9 מנע ניעימהּ ועדאבהּ ותואבהּ ועקאהּ ניר עאדֵל בחם עמאָ

10 אכתסבָהּ ולא נאקוּם להם ממאָ אסתובָהּ ולא מאָנָע להם

11 מע דאָךְ מון מודֵר עפָהּ ולא רעד ען באָבָב צפָהּ מָאָ לחאוּז

12 אליל אַלְקָצָאָר ורנגנואָען אלאַצָּרָאָר ועאדוּ באַלְאַסְתָּנוּפָאָר ואַקְלָעָוָאָר

13 ען אלתמאָר ואלאַסְתָּמָרָאָר.

14 פְּצָל.

15 אלחמו ללה אלגָלִיל תנואהּ אלגָמִיל בלאָהּ אלגָוֵיל עטואהּ אלטָלִיל

16 גְּטָאוּהּ אלקָאָהּ סְלָטָאָנָהּ אלבָאָהּ אַחֲסָאָנָהּ אלבָאָדִיהּ חַכְמָהּ

17 אלשָׁמָלָהּ ורַחֲמָתָהּ אַלְמָאָמָל עַטְפָהּ אַלְמָהָדָוָר סְטוּה

18 אַחֲמָדָהּ עַלְיָהּ מָאָ אַסְבָּגָן מְנוּעָמָהּ וטָאָהָר מְנוּן אלמָנָהּ וְאַסְבָּל

19 מְנוּן אלסְטָר ווִיסְרָהּ מְנוּן אללְעָסָר וקָרְבָּהּ מְנוּן אלגָנָאָחּ וקָדְרָהּ מְנוּן אלצָלָאָחּ

20 חַמְרָאָ יְקָצִי אַלְחַק אַלְמָפָרָעּ ווַיְקָצִי אַלְמָוִיד אַלְמָצָמוֹן

21 פְּצָל

22 אלחמו ללה אלבָאָהּ בְּרוּחָאָנָהּ אלקָאָהּ סְלָטָאָנָהּ מֶלֶךְ אַלְאַמְלָאָךְ

23 וְמְדָבָר אַלְאַפְּלָאָךְ אלדי לאָ תְּרַכְּבָהּ אַלְחוֹאָס וְלֹא תְּשַׁבְּחָהּ אַלְאַגָּנָאָס

FOL. 3 a.

- 1 ולא תבלגה אל אורהם ולא תחית בה אל אפהם רב אל ארץ ולא
- 2 סמאוות וגפר אל דרבן ואל סיאת וסאמע אל דיעות ענד
- 3 אנבה אל רגנאת וראהם אל עברות ענד אקלאה אל עתרה
- 4 יומ חכשע אל אצוותה ומתכלף אל לגנותה ותחשר אל אחיה ולא
- 5 אמוות ותכתר אל חסראת מין פואת אל חסננה ותעטם אל
- 6 רועאת מין בדו אל עורתה ותענוא אלונגה ללה אל אחד אל קאהר
- 7 נאלק אל ליל ואל נאהר ושאך אל באהר ואל אנאהר ומגורי אל קצאייא
- 8 ואל קדר ואל עלם אל כבפייא ואל מסראר ווاعد אל עפו ואל
- 9 נפראן וצאמן אלמן ואל אחסאן דרכם אל ליח רבכם פאונדרה
- 10 מכלצין לה אלדין פצל.

- 11 אלחמד ללה אלואסע עטואה אלסאנג נסואה אלצארק רנאוה
 12 אלבאחט גואוה אלדי לא תרכיה אלאכזאר ולא תחויה אלאמצאר
 13 ולא תסתה אליעון ולא תחכילה אלטנון פאת אלאוצאה
 14 פקזרת ען מהיריה ואגען אלאקואל פוקפת דון תשבייה
 15 ואסתוי עלי אלערש بعد חוטירה ותקיריה ומלה אלאלמר
 16 קאייא בתדריריה ואבדע אלכלק מחסנא לחזירה ואנרי
 17 אלקץא ערפה בתדרירפה דליך רב אלסמות ואלארץ' ומיא
 18 בינהמא לה חבר אלגבא סאג'ה ותרתפע אלאידי
 19 צאג'ה ותום אלאמאל קאצ'ה ותנאי אלשפאה דעתיה
 20 והכשע אלקלוב ראניה. ט
 21 פצל.
 22 אלחמד ללה אלדי כלך אלכלק בגין מתאל אחותה ולא דילל
 23 אקחפאה ולא מרושד הראה ולא מסעד קואה פאחסן

Fol. 3 b.

- 1 למיא אכתדע ואחכם למיא אכתדע ורפע אלסמא בגין סוי
 2 ורנא אלארץ' בגין העב ואטלו פי אלסמא גונמא געלחה
 3 אללה' רוגומא ושםם וקמר אבת מהמא ציאו ונורא וקרד
 4 בהמא חסבא מסטורא וגנבע פי אלארץ' מן אלגנבעל אלרוואטי
 5 עללאמא ואותארה ופגר פיה עיונה ana הרא דליך תקדור אל
 6 עווי אלעלים די אלקדרה אלקדרה ואלהכמתה אלבאהרה אלדי לא
 7 תדריך אלחוואס ולא יטרד פיה אלקליאס ולא תחרא אלנוואר
 8 ולא תחכילה אלכואטר ולא תכלקה אלאייאם ואלשחור וכך אל
 9 אועאם ואדרהור ולא תסתה אלאותה אטנדיה ולא תתצורה
 10 אלaphaelם פתקקה דאנט לה אלרכאכ לעטמתה ולאנט
 11 לה אלצעאב דיליה פי קבצתה דלכם אללה' רבעם פאבדודה
 12 מליצין לה אלדיין. פצל.
 13 אלחמד ללה אלעלאי קדרה אלמאשי אמרה אלבקאי ונכח אלכלד
 14 מלכה אלשאי אחסנה אלגאנמע אמתנאנגה אלדי כלך אל
 15 כלך מבריא בה ען חכמתה וקסם אלרווק מבתדריא-פיה
 16 בענמתה לא יכפי עלייה מא אחותנו פי אנתנא אלקלוב
 17 ואחתנןב מן ורא אלגיווב ולא יעוב ענה מתקאל דרכה פי אל
 18 סמאומת ואלארץ' ולא אצנער מן דליך ולא אכבר אלא פי כתאב

- 19 מִבְנֵי לְה אַלְאָסְמָא אַלְחָסְנוּ וְאַלְאֹזְעָאָף אַלְעַטְמִי וְאַלְאִיאָרִי
- 20 אַלְכָהָרָה וְאַלְמוֹאָחָב אַלְיָהָנָה אָן פָּעַל פָּעַן סָבָק מַן אֶל
- 21 עַלְם. אֹו וְאַכְדּ פָּעַלְיָי עַדְלָן מַן אַלְחָכְםָ אָו סְטָה פָּעַן וְאַקְעָ
- 22 מַן אַלְגָּרָם אֹו עַפְאָ פָּעַן נַאֲלָבָן מַן אַלְחָלָם לֹא תְּחִזְרָה אֶל
- 23 אַקְוָאָל וְלֹא תְּבַהְתָּה אַלְאַתְּקָאָל וְלֹא תְּדַהְלָה אַלְאַשְׁנָאָל

FOL. 4 a.

- 1 וְלֹא תְּעַנְּגָה אַלְעַמָּאָל. פָּצָל.
- 2 אַלְחָמָד לְלָה אַלְדִּי רְפֻעָא אַלְסְמָא וְסְמָכָה וְסְטָח אַלְאָרָץ וְאַמְסְכָה
- 3 וְכָלָק אַלְחוּוָאָן כָּלָה בֵּין מְפָתְּרָק אַלְאָנָגָנָס וְמְכָתְּלָף אַלְאַשְׁכָּעָץ
- 4 וְמְתָבָאִין אַלְאָנוֹעָע וְמְעַנוּ אַלְאָבְרָאָע וְאַרְסִי אַלְגְּבָאָל עַמְּדָא
- 5 וְאַוְתָּאָרָא וְפָגָר מְנָחָא מָא עַדְבָּא פְּדָהָתָא פְּקָסְמָה גְּרָאָל
- 6 וְאַנְחָאָרָא וְנַגְּבָלָנָא שְׁרָאִיעָא וְאַדְרָאָנָא וְסְנָנָא וְאַחֲכָאָמָא אַחָבָם
- 7 אַיְצָאָעָהָא וְקוֹאָעָרָהָא וְצָמָן מְנָאָעָהָא וְעוֹאָבָרָהָא וְגָנָעָל
- 8 אַלְחָוָבָה מְלָנָא מַן כָּאָפָעָקָבָה וְטָלָבָה תּוֹאָבָה וְכָשִׁי סְטוֹתָה
- 9 וְרָנוֹא רְחַמְתָּה תְּבָאָרָק דּו אַלְעָרָשָׁ אַלְעַטְמִים אַלְרוֹעָף אַלְרָחִים
- 10 אַלְדִּי מֶלֶךְ פְּקָדָר וְגָלָבָ פְּקָחָר וְרוֹחָבָ אַלְאָמָרָ אַחְשָׁן חַרְחִיב
- 11 וְדָבָרָהָא אַבְדָל תְּדִבְרָה וְצַנְפָהָא אַפְצָל הַצְנִיף וְצַרְפָהָא אַגְמָל
- 12 צְדִירִיף וְוָעָד אַלְעָבָאָר מַן רָזָקָה וְרוֹפָקָה וְגָמִיל לְטָפָה וְצַנְעָה
- 13 מָא גְּמָרָהָם פִּיה בְּפֶצְלָה וְכָאָן עַנְד אַצְדָקָ טָנָהָם בְּהָ פִּי
- 14 פָּעַלְהָ וְטָאַלְבָהָם פִּי עַרְץ דָּאָךְ מַן טָאָעָה וְמַעְרָה
- 15 חַקָּה בְּמָא וְעַדְהָם אַלְחָסְנוּ עַנְהָה דָּלָךְ אַלְאָחָר אַלְקָהָאָר
- 16 אַלְדִּי לֹא תְּחִילָה אַלְלָוָל וְאַלְנָהָאָר וְלֹא וְלֹחָקָה אַלְאָעָיָא וְאַלְאַנְבָּהָאָר
- 17 וְלֹא תְּחִוָּתָה בְּהָ אַלְאָוָהָם וְאַלְאַפְכָּאָר תְּעַלְלִי אַלְלָה אַחְסָן
- 18 אַלְכָאַלְקָיָן עַמָּא יְקָולָה אַוְלוֹא אַלְתָּנוּ מַן אַלְמָכְלָקָיָן.
- 19 פָּצָל.
- 20 אַלְחָמָר לְלָה אַלְעָאָרָל חַכְמָה אַלְמָאָמָל עַפְוָה אַלְמָהָדוֹר
- 21 סְטוֹתָה אַלְבָאָהָר בְּרָהָאָנָה אַלְקָאָהָר סְלָטָאָנָה אַלְדִּי פְּטָר אַלְכָלָק
- 22 אַכְמָל פְּטָרָה וְצַרְחָ אַגְמָל צְוָרָה וְצַנְעָה אַחֲכָם צַנְעָה

FOL. 4 b.

- 1 וְצַאָגָה אַחְסָן צִינָה וְגָנָעָל פִּי אַלְסְמָא מַן אַלְאַפְלָאָר אַלְדוֹאָיר דָאת אַלְגָנוּס
- 2 אַלְוָהָאָר וְפִי אַלְאָרָץ מַן אַלְבָאָהָר אַלְוָאָנָר דָאת אַלְחָל וְאַלְגָנוֹאָהָר אַעֲנוּ

- 3 מענו ואענבר מענבר ואדרל דיליל עלי אלחכמתה אלעתימחה ואלנעימתה
- 4 אלגסימה תבארך אללה דו אלערש אלעווין ואלפעאל אלכרום.
- 5 פצל.
- 6 אלחמד ללה אלדי אחסן כל שי כלקא ותצירא ואחכמתה תקורירא
- 7 ותקורירא ואתקנהו תדבירא ואקם בעזחא בעץ עונא ומחריא
- 8 פרפע אלסמא וחואחא וסטה אלארץ רונגאה ואג'רי אלאלפלאך
- 9 ואדראה ואועצה סבלאה ואנאנראה וגעל אללשים ואלקמר ציא
- 10 וחסבא ואלאיל ואלהאר סכנא ומעASA דליך תקידור אלעווין
- 11 אלעלים אלדי בחר בהכמתה וקחר בקדורתה ועם בגעמתה
- 12 ונעשה ברוחמתה ואرسل אלרסל מושדים ומנדרים ומכלzion
- 13 וממנפדיין. פצל.
- 14 אלחמד ללה געל אוליאח מהרין ואעדאה דאכין וחובגה
- 15 מנזרין וחרבה מקחוין חמורין יוכן ללחך ראנפיא וללבאמט
- 16 כאפעה ולדין חאיטא וללבפר דאחצאי חתי תבון ראייה אלאסלאם
- 17 מסתעליא ויודה מסתוליה ואעלאמת מנשורה ודיימתה
- 18 משודדה ודעתה קאיימה ואחכאמת באקייה.
- 19 פצל.
- 20 אלחמד ללה גamu אלשלט בעיד אנטשאה ונזבר אלעלם
- 21 بعد אנטשאה וואצל אלחלב בעיד אנטטאעה וראקע אלרכך
- 22 بعد אנטשאה אלדי געל אקדאה נאריה באצללאח ווועדה

Fol. 5 a.

- 1 באלאצללאח ואדראה ראייה אלוי אלפללאח ועיידה באלנעאה חמורא
- 2 צאמנה ללקבול וכלוג אלמאמול וכאלפלא באדראך אלאמר אלמרוז
- 3 ואלמראם אלטקזונ. פצל.
- 4 אלחמד ללה ואצל אלחלב ונאטם אלשלט וגamu אלכלמה ומנוול
- 5 אלרchromה אל אמר באלאפה אלמןען מן אלפרקה אלדי אחסן אלתובייר
- 6 ואחכם אלתקראייר ודעה אלחכבר ואלהוואצל ונחא ען אלתעاري
- 7 ואלתקאטע אחמרוח עלי מא אנמל מן אלצנע וגamu מן אלגעפע
- 8 ואווצה מן אלטריך וקְבַעַץ מן אלחותפיק ואסבען מן אלגעמה ווחב
- 9 מן אלעכימה וצרכן מן אלכברה ואואל מן אלשבחה חמורא קאייא
- 10 ללחק ומורייא ללפרץ ומדרא למארה ומוגבא ללויירה.
- 11 פצל.

- 12 אלחמד ללהaldi אחסן כל שי כלקא והצורא ואחכמתה תורהיבא
 ותדבירא ועדלה תקרירא ותקירירא ואכרמה תחביבא
 13 ותחרירא ואכתרעה ערובה ואצנפה ואבתדרעה אגנאסה
 14 ואכייפה ונעל בעזע שאדא ומיעעדא ושוא לשׂא
 15 משאכלא ומושאריכא חתי חמחדת אלקוادر ותונדרת
 16 אלמעאך ואטדרת אלאגנו עלי אלעדור ותשכחת אלפּרוּע
 17 מן אלאצול וטחרת מעאלם אלחכמתה אלבּאהרה ורלאיל אלקדרה
 18 אלקאהרה ושואחד אלצנעה אלבּאדעה ואתאר אלגנעתה אלגנעתה
 19 ותבנתת אלחגּה פי אנה אלוואחדaldiليس לה נס ומעאל ולא
 20 שרייך מעאון ולא זיר מטהחר ולא משיר טבּצָר תבּאָרֶך
 21 אללה רב אלעלםין עמא יקולה אלמלחוון וידעה אלמעדרון.
 22

FOL. 5 b.

פצל.

1

- 2 אלחמד ללה סamu אלאצואת ונארש אלאמואת וראחים אלעבראת
 3 ומקל אלעתראת ומולי אלגענס אלסאנבנת ונארש אלגנעם אלטובבקאת
 4 אחמודה עלי מא קבל מן אלדעוות אלצערעת ואנאב מן אלרנבראת
 5 אלצדרות וסתור מן אלעוראת אלפּאצחאת וגפר מן אלדנב אלטובבקאת
 6 חמרא ארכנו בה אלקורה אליהו ואלולפה לדוחה ואסלה אלצלחה
 7 אלטיבה אלטאהרה עלי ניר רסלן ארשדי אליו אקים סביל והרי
 8 באכזר טרייך אליו אועם תופיק ודועא באפּצח חנה אליו אווץ
 9 מהגה סל די אלחصب אלכרים ואלנסב אלצימים ואלשרף אלתלוד
 10 ואלפּכר אלעתרד צלי אללה עלייה באכלה נינה ואצדק טויה
 11 ואצפי עתקאך ואנפי אגתהאך.

פצל

12

- 13 אלחמד ללה סamu אלנדא אלכפי ואלדעתא אלחפי וראחים אלגנבאה
 14 אלכאצעה ואלשפאה אלצדרעה ומקל אלעתראת אלצערעת
 15 ואלחריפות אלוואקה וקאבל אלחווב אלכלצתה ואלאנבה
 16 אלצדרקה אחמירה עלי מא אנול מן אלעטיא ואסבל מן אלגנטא
 17 ואנול מן אלרhma ואסבג מן אלגנעתה חמרא אקיי בה חקה
 18 אלמפרוץ ואמתדי פיה מוירה אלמצמון וצלי אללה עלי סדר
 19 אלבּשר וכאתם אלרַסֵּל צלאה ראייה ראייה ובאייה אלאייה
 20 וצאייה ניר קאלצה וויאיה ניר נאקצת חתי תבלג אבעד

21 נאה וקצוי נחאה.

פצל.

22 אמא بعد פאן אוּלי מָא עֲתַקְרָה אֶלְמֻמְנוֹן וְעַתְמָרָה אֶלְמוֹקְנִין

FOL. 6 a.

- 1 וְסַלְךָ סְבִילָה אֶלְמַצְחָוָן וְאַתְבָּעָ דְּלִילָה אֶלְמַכְלָצָוָן אֶלְעַמְלָ בְּאָמָר
- 2 אֶלְלָחָ פִּי אֶלְשָׁכָר אֶלְדִּי גַּעַלְהָ קָאצְיוָ לְחַקְה אֶלְדִּי פְּרַצְחָ עַלְיָ כְּלָקָה
- 3 וְדַעַעָא אֵלִי מְרוּידָה אֶלְדִּי אַעֲטָיו בָּהּ עַהְרָה וְצְדָקָ פִּיהָ וְעוֹדָה
- 4 וְאֶלְצָלָחָ עַלְיָ רְסָולָה אֶלְדִּי אַבְתָּרָהָה פְּסָרָעָ וְדַעָא אֶלְלִיהָא.
- 5 פְּאַסְמָעָ וְאָמָר בְּהָא פְּאַרְבָּ וְחוּץ עַלְיָהָא וְרָגְבָּ וְקָאַל תְּבָאַרְקָ
- 6 אַסְמָהָ אַזְנָ (⁹) אֶלְלָחָ וְמַלְאִיכְתָּהָ נַצְלָוָן עַלְיָ אַלְנְבָיו יְאִיהָא אֶלְדִּין אַמְנוֹא.
- 7 צָלָוָן עַלְיָה וְסַלְמוֹא תְּסִלְמָא וְמַעְלוֹמָ בְּعֵד דָּאַק עַלְיָ אַתְפָּאַק
- 8 לֹא בְּלִיְףָ (⁹) פִּיהָ וְלֹא יְעַתְּרַחְזָה וְיָקְוִן לֹא שָׁךְ יְגַתְּמָצָה (⁹) אַן תְּפָצֵל אַל
- 9 אַפְעָאַל אַלְסָאַבָּקָה אֵלִי אַלְכִּיר אַלְדָאַפָּעָה עַן אַלְשָׁר אַלְמוֹדָה (⁹)
- 10 בְּאַלְפָלָחָ אֶלְמָדוֹהָה אֵלִי אַלְנָגָאַח מְעַרְפָּה אֶלְלָה מִן חִית אַלְמָנָה (⁹)
- 11 וְעַלְמָנָה בְּאַלְעָקָל אֶלְדִּי גַּעַלְהָ אַצְדָּק רָאִיד וְאַהֲדִי קָאִיד
- 12 וְאַכְבָּר עַאְצָד וְאַקְוִי רָאַפְּד וְגַעַל אַלְגָּעָםָה בָּה אַנְגָּל אַלְגָּעָם (⁹)
- 13 וְקוּעָא וְאַכְתָּרָהָא סְבָגָא (⁹) וְאַתְבָּתָהָא קָאַעְד וְאַחֲבָמָה
- 14 מְקָאַעְד וְאַדָּא כָּאַן כְּרָלָ פְּמָן חַק הָרָה אֶלְמָוְהָבָה אַלְגָּלִילָה (⁹)
- 15 וְאַלְעַטָּהָא אַלְגָּוְילָה אַלְאַשָּׁאָה בְּדָכוֹרָהָא וְאַלְאַשָּׁאָה לְשָׁכְרָהָא
- 16 וְאַעַתְּדָאַרְהָא (⁹) מִן אַעֲטָם אַלְכָצָאַיָּח וְאַלְמָנָח (⁹) אַלְכָוָאַל וְאַלְעַטָּהָא (⁹)
- 17 פִּי כָּל מָא יְכַתְּבָ חַטָּא מְנוֹנָדָה וְתוֹאָבָה מְדֻכָּרָה וְמָא זָאַל
- 18 דָּלָק פִּי אַלְטָאַעָה אַלְתִּי הַיְאַכְבָּר אַלְאַצְוָל וְטָלָב אַלְזָלְפָה אַלְתִּי
- 19 עַלְהָא אֶלְמָחְזָוָל וְאַלְתָּוָרָעָ עַלְיָ אַלְעַלְוָם אַלְתִּי בְּהָא תְּצָחָ
- 20 אַלְטָרָאַיָּק וְתְדָרָק אַלְחָקָאַק וְתְכָשָׁף אַלְנוֹאַמָּע (⁹) וְתוּוֹל אַלְ
- 21 שְׁבָח (⁹) אַלְעַוָּאַרְץ וְאַלְתָּצָרָעָ פִּיהָא בִּין תְּקִרְבָּאַלְאַחֲם (⁹) פְּאַלְאַחֲם

(¹) On see Z. D. M. G., XX, 187. צְבָאַרְק

(²) Koran, 33, 56. Notice that the scribe writes يְאִיהָא for يְאִיהָא.

(³) خَلْفٌ.

(⁴) يَغْتَضِبُ.

(⁵) الْمَوْذَكَةُ.

(⁶) أَعْلَمَنَاهُ وَعَلَمَنَاهُ.

(⁷) أَجَّلَ النَّعْمَ.

(⁸) شَيْوَعًا.

(⁹) Notice that in this line بְּלִילָה is spelled

بְּלִילָה 18 without a dot over the *jim*; but in l. 1. has the dot.

وَإِغْيَدَأْهَا (⁹).

وَالْمَنْجَعَ (¹¹).

يَغْتَضِبُ (¹²).

الْعَوَامِضُ (¹³).

الْهِبَّةُ (¹⁴).

The word is not clear in the Ms. It looks like—as if it were some plural from أَلَّا—أَلَّا—as if it were some plural from حَسْ; but I can not find it in my dictionaries.

22 מִן אַלְדִין אַלְמָאכָד עַלִי אַלְאַנְסָאָן וְאַלְפְּרַץ אַלְמָפְּץ⁽¹⁾ עַלִי אַלְקָלֶב
23 וְאַלְלָסָאָן תֵּם⁽²⁾ אַלְכְּרוֹג אַלִי אַצְנָאָפָחָה וְצְרוּבָחָה בְּאַלְתְּצָלָח

FOL. 6 b.

1 וְאַלְתְּבָחָר וְאַלְתְּאָמָל וְאַלְתְּבָכָר גַּוְר מַזְכִיר⁽³⁾ לְמַא וְנַבְּ אַלְאַבְתָּרָא בָּה
2 וְלֹא מַקְצֵר עַמְּא יַנְבְּ אַלְאַנְתָּחָה אַלִיה.⁽⁴⁾ פָּצָל.
3
4 אַמְאָ בְּעֵד פָּאָנָ גַּעַם אַלְלָחָה עַלִי כְּלָקָה נָאָרָה בֵּין עַם מִן עַדְלָה
5 וְכַאֲצָעָמָן פְּצָלָה פְּאַמְאָ אַלְעָעָם פִּי מַא סְוִי בְּינָה מִיהְמָן אַלְכָלָק
6 וְאַלְתְּצָוָר וְאַלְאַשָּׁאָר וְאַלְתְּבָצָוָר וְאַלְאַרְזָאָק וְאַלְעָמָאָר וְאַל
7 אַנְדָּאָר וְאַלְאַשְׁעָאָר וְאַלְוָעָד וְאַלְאַיְעָאָד וְאַלְעָקָאָב
8 וְאַלְמָטָאָעָם וְאַלְאַקְוָאָת וְאַלְחִיאָה וְאַלְמָטָה וְאַמְאָ אַלְכָאָע
9 פִּי מַא מַזְזָעָה בְּכָה מִן אַלְדָּרָאָה⁽⁵⁾ וְאַלְפָהָם וְאַלְמָעָרָפה
10 וְאַלְעָלָם וְפָתָח אַלְאָדָאָן לְלוּעָט וְחַסְנָן אַלְתְּלָטָף פִּי אַכְתָּסָאָב
11 אַלְקָחָט⁽⁶⁾ אַרְלָא מַטְלָב אַעֲדָא גַּלְא עַיְשָׂ אַרְגָּנָד וְלֹא עַקְבָּה
12 אַסְעָד וְלֹא אַכְרָה⁽⁷⁾ אַחְמָד מַמְאָ כָּאָן בְּטָאָה אַלְלָה וְנוּבָה
13 וְעַן תּוּפִיקָה וְעוֹנָה וְנוֹדָה⁽⁸⁾ וְאַדְרָא כָּאָן דְּלָךְ פָּקָר קָאָם
14 אַלְשָׁאָה אַלְעָאָדָל עַלִי אַבָּהָר אַלְנָעָם עַלִי אַלְאַנְסָאָן מָא בָּעָבָה
15 מִן אַלְעָקָל אַלְכָאָמָל וְאַלְדָּהָן אַלְקָאָבָל וְאַלְקָלָב אַלְוָעָיָי וְאַלְלָב אַלְוָאָפָי
16 אַרְכָּאָן אַדְרָאָךְ אַלְחִיקָה אַלְשָׁאָפָה פִּי סְלָוָךְ הָרָה אַלְטָרָיוָה
17 אַלְחָאָדָה וְנוֹנָה אַלְפָאָרָה אַלְטָאָהָרָה פִּי אַתְּבָאָעָה הָרָה אַל
18 מַחְגָּה⁽⁹⁾ אַלְוָאָצָהָה. פָּצָל.
19 אַלְחָמָד לְלָה אַלְוָאָסָע חַלְמָה אַלְמָאָמוֹל עַפְוָה אַלְמָרוֹהָב סְטוֹה
20 אַלְדוּ קַצְרָת אַלְמָנָן וְאַלְקָדָר עַן אַלְאַחָאָתָה בְּמֻעָרָפָה וְחַזְרָת אַלְאַקְוָאָל
21 וְאַלְאָלָסָן פִּי אַלְאַבָּאָנָה עַן כִּיפָּתָה וְצַלְתָּה אַלְאַבָּאָב וְאַלְאָדָאָן
22 פִּי אַדְרָאָךְ צְפָהָה וְחַאָרָת אַלְאָפָחָם וְאַלְאָוָהָם עַן תְּחַקָּק

⁽¹⁾ There is a break here in the Ms. Should we read ?
الافتراض

⁽²⁾ مَعْنَى.

⁽³⁾ مُؤَخِّر.

⁽⁴⁾ الْدِرَاجَة.

⁽⁵⁾ الْكَطَن.

⁽⁶⁾ الْكَرْبَلَة.

⁽⁷⁾ الْجُودَة.

⁽⁸⁾ الْمَكْبَحَة.

(FRAGMENTS FROM AN ARABIC COMMON PLACE BOOK).

FOLIO 1 a.

1. and beauty of the highest quality and a majesty encompassed with dignity.
Had it
2. not been for that, thoughts would not have been occupied with it, nor would lives
have been spent in it,
3. double the amount obtained from its chapters; and the arguments would not have
been reinforced by its means.
4. God has made us members of that group upon whom was conferred the sweetest
good fortune and which caused us to follow the direct road.
5. I have found a book composed and entitled *The Poverty of Eminent People* by Alḥmad
ibn Sa‘d al-Isfahānī.
6. It contains chapters which he has taken from the books of earlier writers.
7. He has added to this a little which he attributes to himself. I do not care for that
8. which is taken from (other) books nor am I impressed by that which is gathered
from (previous) sayings,
9. since invention and originality are better than selection and
10. copying; production and invention are more important than borrowing and
11. dependency; for there is in original investigation a proper contribution and in
pioneer work
12. there is virtue. If the purpose is to make composition and sayings eternal, to
record stories
13. and sayings of value, to compose that which is conducive to good character and
to produce
14. that which will result in a praiseworthy name, then the pursuing of this work
15. will cause one to come nearer to this harbor and the aiming at such a goal will
bring one more rapidly to reach
16. this end. For this reason, I have desired to select chapters containing appropriate
meanings and proper

17. significations and comprising most of that which should be used in correspondence,
18. because a plea may be reiterated among friends, and become general in correspondence.
19. This shall be the unique feature of my book, which should thus become a
20. source of education for the pupil, a guide for the candidate, a memorandum for those who desire to learn and
21. an aid to the student. From God I ask help for that which I have written and for that which I have believed to be right.
22. I have sought to avoid making mistakes in this work upon which I have embarked, and in what I have decided to do, and shall keep away from the provocation of passion,

FOLIO 1 b.

1. which might prove harmful and even fatal. For so long as a person does not cease to suspect his own intuitions
2. and does not stop to understand his own investigation, then surely his foot will slip
3. and his over-confidence will lead him to regrets. Now, since our master, the Governor,
4. the Prince, the Majestic, the Conqueror, the Victorious, the Just Muhadhdhab-al-Daulah—may God prolong
5. his greatness and maintain his preeminence and his power superior in merit in the eyes of his chiefs
6. and those over whom he rules, up to the highest degree [has been in power]—there is no market for literary work if the small profit upon it is desired only for its own sake,
7. and is the sole end desired. In the markets, the new, as well as the old,
8. the rich as well as the poor, the good as well as the bad, the chosen as
9. well as the rejected, find a place. For it is like the ocean to which the water flows from many distant
10. valleys, and from broad flowing streams. It accepts much of some
11. and little of others, not because of its own need for more water, but because of its attraction for that element.

12. I found, therefore, that my thoughts sought and my purpose demanded only that which

13. had some relation to him,—may God prolong his rule,—which wins his favor, confirms his authority

14. and renews contacts and relationships with him. Fate has narrowed my life and has restricted my mode of speech.

15. It is as if my son were against me and had restrained me from going forward and from rendering the service which would bring me

16. into personal contacts which would stimulate me to accomplish something through my efforts. The utmost that I was able to do

17. was to use my hand and to exert my tongue in these literary compositions.

18. Even if my aims were too high and too remote to attain, I could

19. still hang on to the hem of their garments as does one who conceals himself among the masters of literature.

20. If, therefore, a meaning seems difficult to understand and aims are impossible of attainment

21. I am not to blame, for I have attacked the subject as would an adventurous man make an attack.

22. I leave it to our master—may God protect his victories, his fortunes, his chieftainship,

FOLIO 2 a.

1. his kindness and knowledge—confiding in him as one would confide in a chieftain whose forefathers too

2. were noble and illustrious, whose roots are firmly fixed, whose branches are far extending,

3. whose intention is mighty and whose engagements are sincere, veiling the defects, guarding the unseen,

4. turning away the words of critics and resisting the tongues of traducers. It is all a man can do

5. when he does his best and has good intentions and sincere

6. faith. From God I ask guidance and help. Now we have composed this book
7. in twenty-one chapters. The first deals with formulas used in addressing God;
8. the second deals with imperialism; the third with victories; the fourth with treaties;
9. the fifth with churches and their beliefs; the sixth with congratulations; the seventh with
10. condolences; the eighth with thankfulness; the ninth with reproach; the tenth with
11. excuses; the eleventh with the arrangement of books; the twelfth with invocations;
12. the thirteenth with offerings; the fourteenth with praise; the fifteenth with friendship;
13. the sixteenth with desire; the seventeenth with attainment and other matters;
14. the eighteenth with mediation; the nineteenth with remembrance; the twentieth with mercy and pardon;
15. the twenty-first with miscellaneous subjects.

FOL. 2 a.

التحميدات

16

- 17 اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْبَاهِرَةِ حَكْمَتُهُ الشَّامِلَةِ رَجْهَتُهُ الَّذِي جَعَلَ
- 18 حِلْمَهُ مِنْ دُونِ بَطْشَةٍ وَعَقْوَةٍ مِنْ دُونِ سَطْوَةٍ وَرِضَامَةٍ مِنْ دُونِ سُخْطَهُ
- 19 وَإِنْدَارَهُ مِنْ قَبْلِ عَقَابِهِ وَإِعْدَادَهُ مِنْ قَبْلِ عَذَابِهِ وَتَحْذِيرَهُ
- 20 مِنْ قَبْلِ إِيقَاعِهِ وَانْعَامَهُ مِنْ قَبْلِ انتِقامَةِ رَأْسِهِ مِنْهُ
- 21 وَتَحْنَنَّا وَحَنُّوا وَتَرَفَّقَا وَآتَيْدُوا بِالْحُجَّةِ وَأَتَمَّا مِنَ النِّعَمَةِ
- 22 جَدًا يَقْضِي حَقَّهُ فِي مَا أُولَاهُ مِنْ فَضْلِهِ الْجَزِيلِ وَصَدْنَاهُ
- 23 الْجَمِيلِ وَلَطْفَهُ الْكَرِيمِ وَمَنِّهِ الْكَثِيرِ وَبُودَى شُكْرَهُ الَّذِي أَوجَبَهُ

FOL. 2 b.

1 لِإِحْسَانِهِ وَجَعَلَهُ مُتَجَزِّزاً لِوَعْدِهِ فِيهِ وَضْمَانِهِ.

فصل.

2

- ٣ الحمد لله العادل حكمة الواسع جملة حافظ أولياده
 ٤ وعاصمهم وغالب اعدائهم وناصتهم ومعز للحق ورافعة
 ٥ ومدل الباطل وواضعه ومظاهر الدين وناصره وقائم الكفر
 ٦ وظاهرة ومحل باسته من خرج عن امرة ومنزل سطوتة من عينه
 ٧ عن طاعته الذي جعل الناس ضربا بين رشيد وغوى وسعيد وشقى
 ٨ واديب وغبي ومطيع وعصى وفى كل فريق منهم استحقاقه
 ٩ من نعيمه وعذابه وواباه وعقابه غير عادل بهم عما
 ١٠ إكتسبوه ولا ناقص لهم مما يستوجبوا ولا مانع لهم
 ١١ مع ذاك من مورده عفوه ولا زاد عن باب صفحه ما لحاوا^(١)
 ١٢ إلى الاقصار ورجعوا عن الاصرار وعادوا بالاستغفار وأقلعوا
 ١٣ عن التمامي والاستمرار.
 ١٤ فصل.
 ١٥ الحمد لله للخليل ثناؤه الجميل بلاده للبريل عطاوه الظليل
 ١٦ عطاوه القاهر^(٢) سلطانه الباهر إحسانه البادية حكمته
 ١٧ الشاملة رجنته المأمول عطفه المحدود سطوه
 ١٨ أجدده على ما أسيغ من النعمة وظاهر^(٣) من المنة وأسبل
 ١٩ من السرور ويسر من العسر وقرب من النجاح وقدر من الصلاح
 ٢٠ جدا يقضى للحق المغروض ويقتضى المزيد المضمون
 ٢١ فصل.
 ٢٢ الحمد لله الباهر برهانه القاهر سلطانه ملك الاملاك
 ٢٣ ومدبر الافلاك الذي لا تدركه الحواس ولا تشبهه الانسas

^(١) There must be some mistake of the Scribe here, as the word is unintelligible. It ought to be لُحْنُوا.

^(٢) One would expect القاهرة (with the fem.

ending. See Lane, s. v. سلطان). The writer has used the masc. form in order to rhyme it with الباهر.

^(٣) One would expect وَاظْهَرَ.

FOL. 3 a.

- 1 ولا تبلغ الاوهام ولا تحيط به الافهام رب الارض والـ
- 2 سماوات وغافر الذنب والسيئات وسامع الدعوات عند
- 3 إجابة الرغبات وراحم العبرات عند إقالة العبرات
- 4 يوم تُخشع الاصوات وتختال اللغات وتُخسر الأحياء والـ
- 5 أموات وتكثـر الحسـرات من فـوات الحـسانـات وتعـظم الـ
- 6 رؤـات من بـدوء العـورـات وتعـنـوا الـوجـوه لـلـه الـواحـدـ القـاهرـ
- 7 خالق اللـيلـ والنـهـارـ وشـاـقـ الـبـحـارـ والنـهـارـ وـمـجـرىـ الـقـاصـاماـ
- 8 والأـقدـارـ وـعـالـمـ الـلـغـاـيـاـ وـالـأـسـرـارـ وـوـاعـدـ الـعـقـوـ وـالـ
- 9 غـفـرانـ وـضـامـنـ الـمـنـ وـالـاحـسـانـ ذـلـكـمـ اللهـ رـبـكمـ فـاعـبـودـهـ
- 10 مـخلـصـينـ لـهـ الـدـينـ فـصـلـ .
- 11 الـجـدـ لـلـهـ الـواسـعـ عـطاـوـهـ السـابـعـ غـسـاؤـهـ الصـادـقـ رـجـاءـهـ
- 12 الـبـاهـظـ جـزـاؤـهـ الـذـىـ لـاـ نـدـرـكـهـ الـاـبـصـارـ وـلـاـ تـحـوـيـهـ الـاـمـصارـ
- 13 وـلـاـ تـمـثـلـهـ الـعـيـونـ وـلـاـ تـنـخـيـلـهـ الـظـلـوـنـ فـاتـ الـاوـصـانـ
- 14 فـقـصـرـتـ تـحـديـدـهـ وـأـجـزـ الـاقـوالـ فـوـقـتـ دـوـنـ تـشـبـيهـهـ
- 15 وـاسـتـوـىـ عـلـىـ الـعـرـشـ بـعـدـ تـوـطـيـدـهـ وـتـقـرـيرـهـ وـمـلـكـ الـاـمـرـ
- 16 قـائـمـاـ بـتـدـبـيرـهـ وـأـبـدـعـ الـخـلـقـ مـحـسـنـاـ لـتـصـوـيرـهـ وـأـجـرـىـ
- 17 الـقـصـامـ عـارـفـاـ بـتـصـرـيفـهـ ذـلـكـ ربـ الـسـمـوـاتـ وـالـارـضـ وـماـ
- 18 بـيـنـهـاـ لـهـ تـكـرـ لـلـجـبـاتـ سـاجـدـةـ وـتـرـقـعـ الـأـيـدـىـ
- 19 صـاعـدـةـ وـتوـسـ الـأـمـالـ فـاصـدـةـ وـتـنـجـىـ الـشـفـاـ دـاعـيـهـ
- 20 وـتـخـسـعـ الـقـلـوبـ رـاجـيـهـ . نـ⁽¹⁾
- 21 فـصـلـ .

⁽¹⁾ Whether or no this sign has any specific meaning I do not know. It occurs again at the end of a section on fol. 6 b.

الْمَحْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ الْخَلْقَ بِغَيْرِ مِثَالٍ إِحْتِذَاهُ وَلَا دَلِيلٌ
إِقْتِنَاهُ وَلَا مُرْشِدٌ هَدَاهُ وَلَا مُسْعِدٌ قُوَّاهُ فَأَحَسْنَ

FOL. 3 b.

- ١ لِمَا ابْتَدَعَ وَأَحْكَمَ لَمَّا اخْتَرَعَ وَرَفَعَ السَّمَاءَ بِغَيْرِ سَوَىٰ
- ٢ وَدَجَّا الْأَرْضُ بِغَيْرِ تَعَبٍ وَأَطْلَعَ فِي السَّمَاءِ نُجُومًا جَعَلَهَا
- ٣ أَدِلَّةً وَجُومًا وَشَمْسٌ وَقَرَأَتْ مِنْهَا ضَيَّاءً وَنُورًا وَقَدَّرَ
- ٤ بِهَا حَسَابًا مَسْطُورًا وَنَصْبٌ فِي الْأَرْضِ مِنَ الْجَبَالِ الرَّوَاسِيِّ
- ٥ أَعْلَامًا وَأَوْتَادًا وَفَجَرَ فِيهَا عَيْوَنًا وَأَنْهَارًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ إِلٰهٖ
- ٦ عَزِيزِ الْعَلِيمِ دِي الْقُدْرَةِ الْقَاهِرَةِ وَالْحِكْمَةِ الْبَاهِرَةِ الَّذِي لَا
- ٧ تَدْرِكُهُ الْحَوَّاسُ وَلَا يَطْرُدُ فِيهِ الْقِيَاسُ وَلَا تَتَرَاءَهُ النَّوَاطِرُ
- ٨ وَلَا تَتَحَيَّلُهُ الْخَوَاطِرُ وَلَا تَتَخَلِّقُهُ الْأَيَّامُ وَالشَّهُورُ وَكُلُّ إِلٰهٖ
- ٩ أَعْوَامُ وَالدَّهُورُ وَلَا تَقْتَلُهُ الْوَهَامُ فَتَجَدَّدُهُ وَلَا تَتَصَوَّرُهُ
- ١٠ الْأَفْهَامُ فَتَحْقِيقُهُ دَانَتْ لَهُ الرِّقَابُ لَعَظَمَتْهُ وَلَانَتْ
- ١١ لَهُ الصُّعَابُ دَلِيلًا فِي قَيْضَتِهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
- ١٢ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ . فَصِلٌ .
- ١٣ الْمَحْدُ لِلّٰهِ الْعَالِي قَدَّرُهُ الْمَاضِي أَمْرَهُ الْمَاقِ وَجْهُهُ لِلْخَالِدِ
- ١٤ مُلْكُهُ الشَّاعِي إِحْسَانُهُ لِلْجَامِعِ إِمْتِنَانُهُ الَّذِي خَلَقَ إِلٰهٖ
- ١٥ خَلَقَ مُبْدِيًّا بِهِ عَنْ حَكْمَتِهِ وَقَسْمَ الرِّزْقِ مُبْتَدِيًّا فِيهِ
- ١٦ بَنْعِتَهُ لَا يُخْفِي عَلَيْهِ مَا احْتَجَزَ فِي أَنْتَهِ الْقُلُوبِ
- ١٧ وَاحْتَجَبَ مِنْ وَرَاءِ الْغَيْبِ^(١) وَلَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِنْقَالُ ذُرَّةٍ فِي إِلٰهٖ
- ١٨ سَمَوَاتِ الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابِ
- ١٩ مُبِينٍ لَهُ السَّمَاءَ الْحُسْنَى وَالْأَوْصَانَ الْعَظِيمَى وَالْأَيَادِى
- ٢٠ الْبَاهِرَةُ وَالْمَوَاهِبُ الْرَاهِنَةُ إِنْ فَعَلَ فَعَنْ سَابِقٍ مِنْ إِلٰهٖ

^(١) Cfr. Koran x, 62 — though the wording is not exact.

- 21 علم او وَاکد فعلی عادل من الحکم او سلطان فعن واقع
- 22 من الغرس او عغا فعن غالب من الحلم لا تحصره الا
- 23 اقوال ولا تبهظه الانتقال ولا تذهبه الاشغال

FOL. 4 a.

1 ولا تُعْجِزَة الاعمال . فصل .

- 2 الحمد لله الذي رفع السماء وسمكها وسطح الأرض وأمسكها
- 3 وخلق للحيوان كلّه بين مفترق الجناس ومختلف الأشخاص
- 4 ومتباين الأذواع ومعجز الابداع وأرسى للجبال عِمداً
- 5 وأوتاداً وفخر منها ماءً عَذْبَا فدانا^(١) فقسمه جداول
- 6 وأنهاراً ونصب لنا شرائط وأدياناً وسُنناً وأحكاماً أحكام
- 7 ايساعها وقواعدها وضمن منافعها وعوايدها وجعل
- 8 النّورة ملْجأً مَنْ خان عِقابة وطلب نِوابة وخشى سطوة
- 9 ورجاء رحمة تبارخ ذو العرش العظيم الرؤوف الرحيم
- 10 الذي ملك فقدر وخلب فقه ورتب الأمور أحصن قرتيب
- 11 ودبّرها أبدل تدبّر وصنّفها أفضل تصنيف وصرفها أجمل
- 12 تصريف ووعد العباد من رِزْقَه ورفقة وجميل لطفه وصنعة
- 13 ما غيرهم فيه بفضله وكان عند أصدق ظنّهم به في
- 14 فعله وطالبهم في عرض ذاك من طاعته ومعرفة
- 15 حَقَّه بما وعدهم الحُسْنَى عنه ذلك الواحد القهار
- 16 الذي لا تخيّله الليل والنهار ولا يلقيه العيام والانبهار
- 17 ولا تحيط به الأوهام والأفكار تعالى الله أحسن
- 18 للآلقين عما يقوله أولوا^(٢) التجوز من المخلوقين .

^(١) I do not know what this word means. In the word following the scribe wrote first a *Sāmekh* and then turned it into a *Kōf*.
^(٢) Sic!

فصل.

19

- 20 المَحْمُودُ لِللهِ الْعَادِلِ حَكْمُهُ الْمَأْمُولُ عَفْوُهُ الْمَحْدُورُ
- 21 سُطُوهُ الْبَاهِرِ بِرَهْانِهِ الْقَاهِرِ سُلْطَانِهِ الَّذِي فَطَرَ^(١) الْخَلْقَ
- 22 أَكْلُ فَطْرَةِ وَصُورَةِ ابْجَلِ صُورَةِ وَصُنْعَةِ احْكَمِ صُنْعَةِ

FOL. 4 b.

- 1 وَصَاغَهُ احْسَنُ صَيْنَةٍ وَجَعَلَ فِي السَّمَاءِ مِنَ الْأَفْلَاكِ الدَّائِرَ ذَاتَ النَّجْوَمِ
- 2 الرَّوَاهِرُ فِي الْأَرْضِ مِنَ الْبَحَارِ الرَّوَاهِرِ ذَاتِ الْحَلَّ وَالْجَوَاهِرِ أَعْجَزُ
- 3 مَعْجَزَ^(٢) وَأَعْجَبُ مَعْجِبٍ وَأَكْدَلُ دَلِيلٍ عَلَى لَحْكَمَةِ الْعَظِيمَةِ وَالنَّعِيمَةِ
- 4 لِلْسَّيِّمَةِ تَبَارِكُ اللَّهُ ذُو الْعَرْشِ الْعَزِيزُ وَالْفَعَالُ الْكَرِيمُ.

فصل.

5

- 6 الْمَحْمُودُ لِللهِ الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقًا وَتَصْوِيرًا وَاحْكَمَهُ تَقْرِيرًا
- 7 وَتَقْدِيرًا وَأَنْقَنَهُو^(sic) تَدْبِيرًا وَأَقَامَ بَعْضَهَا لِبَعْضٍ عَوْنَانًا وَظَهِيرًا
- 8 فَرَعَ السَّمَاءَ وَحَوَّاهَا وَسَطَطَ الْأَرْضَ وَرَجَاهَا^(٣) وَأَجْرَى الْإِمْلَاكَ
- 9 وَادَارَهَا وَأَوْضَحَ سُبْلَاهَا وَأَنْذَارَهَا وَجَعَلَ الشَّمْسَ وَالْقَرْضِيَّاءَ
- 10 وَحَسَابًا وَاللَّيْلَ وَالنَّهَارَ سُكَّنًا وَمَعَاشًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
- 11 الْعِلْمُ الَّذِي بَهَرَ بِحَكْمَتِهِ وَقَهَرَ بِقُدْرَتِهِ وَعَمَّ بِدِعْمَتِهِ
- 12 وَنَعَشَ بِرَحْمَتِهِ وَأَرْسَلَ الرُّسُلَ مُرْشِدِينَ^(٤) وَمُنْذِرِينَ وَمُخَلِّصِينَ
- 13 وَمُنْفَذِينَ فَصل.
- 14 الْمَحْمُودُ لِللهِ الَّذِي جَعَلَ أُولَيَّاهُ ظَاهِرِينَ وَأَعْدَاءَهُ ذَاكِرِينَ وَحِرْبَهُ
- 15 مَنْصُورِينَ وَحِرْبَهُ مَقْهُورِينَ جَهْدًا يَكُونُ لِلْحَقِّ رَافِعًا وَالْمُبَاطِلَ
- 16 خَافِعًا وَالْمُدَّيْنَ حَائِطًا وَالْكُفَّارَ دَاحِضًا حَتَّى تَكُونُ رَأْيَةُ الْاسْلَامِ
- 17 مُسْتَعْلِيَا وَيَدَهُ مُسْتَوْلِيَةُ وَأَعْلَامُهُ مُنْشَوَّرَةُ وَدُعَائِمُهُ

^(١) Though the Ms. has clearly פְּטַר.

^(٢) I do not know what this word means.

^(٣) Apparently the Ms. has מִסְנָן, which is nonsense.

Ms.

^(٤) The last two letters are not clear in the

١٨ مشدودة ودعوته قائمة وأحكامه باقية.

١٩ . فصل.

٢٠ الحمد لله جامع الشَّمْل بعد إنتشاره وجابر العظيم

٢١ بعد انكسارة وواصل الحبل بعد انقطاعه ورافق الحَرْقَ

٢٢ بعد إنساعه الذي جعل افداره جاريةً بالصلاح ووعده

FOL. 5 a.

١ با الإصلاح وآدابه داعية إلى الفلاح وعائده بالنجاح جداً

٢ ضامناً للقبول وبلوغ المأمول وكافلاً بادراك الأمر المرصود

٣ والمِرام المقصود. فصل.

٤ الحمد لله وواصل الحَبْل وناظم الشَّمْل وجامع الكلمة ومُنْزَل

٥ الرِّحْمَة الأمْر بالعَفَّة المانع من الفُرْقة الذي أحسن التدبير

٦ وأحكام التقدير ودعا إلى النبار والتواصل ونها عن التعادي

٧ والتقاطع اجده على ما اجهل من الصنْع واجزل من النَّفْع

٨ وأوضح من الطريق وقبض من التوفيق وأسبغ من النعمة ووهب

٩ من العِصْمَة وصرف من الْخِبْرَة وأزال من الشُّبْهَة جداً فاضيا

١٠ لِلْحَقِّ وَمُؤْدِيَ للغرض ومُدِرِّاً للهادئة وموجاً للزيادة.

١١ . فصل.

١٢ الحمد لله الذي احسن كل شيء خلقاً وتصويراً وأحكمه تربية

١٣ وتدبيراً وعدله تقريراً وتقديراً وأكرمه تحبيراً

١٤ وتحريداً وأخترעה ضرباً وأصنافاً وابتعده أجناساً

١٥ وأخيافاً وجعل بعض ساداً ومعاصداً وشيماءً لشيء

١٦ مُشَاكِلاً وَمُشَارِكاً حتى تمهدت القواعد وتوكرت

١٧ المَعَاقِد وأطربت الأَعْجاز على الصُّدُور وتشعبت الفروع

١٨ من الأصول وظهرت معالم لحكمة الباهرة ولائئل القدرة

- 19 القاهرة وشواهد الصنعة البدعة وآثار النعمة للجامعة
 20 وتبينت الحجّة في أنَّه الواحد الذي ليس له كُسْ وَمُعَادل ولا
 21 شريك معاون ولا وزير مظاهر ولا مشير مبصّر تبارك
 22 الله رب العالمين عِمَّا يقوله الملحدون ويَدْعُه المُعْتَدِدون.

FOL. 5 b.

فصل . 1

- 2 الحمد لله سامع الأصوات وناشر الأموات وراحם العبرات
 3 ومقلل العترات ومولى النعم والسابقات وناشف الغمم المطبات
 4 احتجة على ما قبل من الدعوات الضارعات واجاب من الرغبات
 5 الصادرة^(١) وستر من العورات الفاحشات وخفى من الذنوب الموبقات
 6 جدًا راجو به القرابة إليه والزُّلْفَة لدعائِي وأسأله الصلاة
 7 الطيبة الظاهرة على خير رسول أرشد إلى أقوم سبيل وهدى
 8 بأخص طريق إلى أعظم توفيق ودعا بأفعى حجر إلى أوضح
 9 محجّة سل ذي الحَسَب الكريم والنسب الصميم والشرف التلييد
 10 والفكر العتيد صلى الله عليه بأخلص نية وأصدق طوية
 11 واصفي إعتقد وانفي إجهاد.

فصل . 12

- 13 الحمد لله سامع النداء الخفي الدعاء الحفي وراحם للجاه
 14 لخاضعة والشغاة الضارعه ومُقيّل العترات الصارعه
 15 والهَفَوَات الواقعة وقابل التوبة لحالته والإذابة
 16 الصادقة احتجة على ما أجزل من العطاء وأسبل من الغطاء
 17 وإنزل من الرحمة وأسبغ من النعمة جدًا أقضى به حَقَّه
 18 المفروض وأمتدى فيه مزيدة المضمون وصلى الله على سيد

^(١) In the Ms. a *taw* in place of a *he* with two dots superimposed.

19 البَشَرُ وَخَاتَمُ الرُّسُلْ صَلَاتُهُ رَادِيَةٌ رَائِحَةٌ وَبَادِيَةٌ عَائِدَةٌ

20 وَصَافَيْتُهُ خَيْرٌ قَالَصَةٌ وَزَائِدَةٌ خَيْرٌ نَاقَصَةٌ حَتَّى تَبْلُغُ أَبْعَدَهُ

21 غَايَةٌ وَأَقْصَى نِهايَةٍ.

FOL. 6 b.

فصل

18

19 الْمَجْدُ لِلَّهِ الْوَاسِعِ حَلْمُهُ الْمَامُولُ عَفْوُهُ الْمَرْهُوبُ سَطْوَهُ

20 الَّذِي قَصَرَهُ الْبَيْنَ وَالْقُدْرَ عنِ الإِحْاطَةِ بِعِرْفَتِهِ وَحَصَرَتِ الْأَقْوَالِ

21 وَالْأُلْسُنُ فِي الْإِبَانَةِ عَنِ كِيفِيَّتِهِ وَضَلَّتِ الْأَلْبَابُ وَالْأَذَانُ

22 فِي إِدْرَاكِ صِفَتِهِ وَحَارَتِ الْأَفْهَامُ وَالْأَوْهَامُ عَنِ تَحْقِيقِهِ

FOL. 5 b.

21. Now ⁽¹⁾ the most suitable course to which the faithful held fast and upon which the self-assured relied

FOL. 6 a.

1. the way which reformers pursued and the road which the sincere followed, was obedience

2. to God with thankfulness, which He considered to be the decisive factor in attaining the truth which He has laid upon his creatures.

3. For he told those who desired to follow Him, and gave His promise and has kept His word,

4. and demanded prayer for His Prophet, who has begun this work and has hastened to call the people to it.

5. He made it heard and commanded it, he educated and stimulated and inspired the people, and said—may His name

6. be blessed,—“Verily God and His angels pray for the Prophet, O ye who believe,

7. pray for him and salute him with a salutation”. It is known that afterward, by agreement

⁽¹⁾ Usually, the text of a tract or a book after the *al-hamdu* begins with *amma ba'du*. Here we have two sections beginning with these words and a further *al-hamdu lillāhi* following.

8. without discord, and with a conviction that undoubtedly stimulates, that
9. the better actions leading to that which is good, and warding off evil, bringing
10. prosperity and causing success, proceed from a knowledge of God, since we have been told of Him
11. and have understood Him in our mind, which he has made the truest searcher, the best guide
12. the greatest aid and the strongest support. He made the blessing through Him to be the most important blessing
13. that can be given, the most complete in abundance, the most confirmed in principle, the most sound
14. in basis. This being so, it is the due reward of this dignified gift
15. and abundant donation to extol the fame of it, to spread thanks for it
16. and to count it one of the greatest favors and one of the purest gifts, and its use
17. in all that is deemed good fortune and an eternal recompense. This does not
18. cease because obedience, which is the greatest of principles and the search for a high rank lead
19. as a result to an increase of knowledge, through which the ways to go have become clear
20. truths have been perceived, obscurities have been removed, doubts
21. that hindered have passed away, and the use of knowledge gained by the senses is given preference. Now, the most important thing
22. in religion is the responsibility resting on man and the duty laid upon the heart
23. and tongue. Then must come the realization of their kinds and varieties by careful

FOL. 6 b.

1. and thorough examination, by mediation and prudent action without delaying the necessary start
2. nor lagging in that which properly should be finished.
3. Chapter.
4. Furthermore, the blessing of God on his creatures proceeds from his universal justice
5. and his particular kindness. As to His universal justice, it is manifested in that he has distributed equally among men character,

6. ideas, guidance, observation, gifts, abilities, and life,
7. warnings, knowledge, promises, threats, rewards, punishment,
8. food, nourishment, life and death. Now, as to the particular kindness,
9. it is manifested in the fact that he has distinguished some by skill, common sense, knowledge,
10. learning, in the ability to profit by counsel, by a good disposition, and the capacity for making use
11. of opportunities, for there is no demand which yields the return of a more successful life, more fortunate
12. results, more rewarded ends, than that which experience has shown comes from obedience to God, and this is
13. dependent on His kindness, his aid and his liberality. Now this being so, God
14. the just, has given most of his blessings to man in that he has been distinguished
15. by a perfect mind, retentive memory, an attentive heart and a heedful mind,
16. for to reach this fundamental truth, man must pursue this, the right path,
17. and to find this clear benefit one must follow this
18. beaten track.

FOL. 2 b [Translation of one *al-hamdu*]

14. Chapter.
15. Praise be to Allah, whose laudation should be unceasing; whose ways are ever glorious;
16. whose protection o'ershadows; whose sovereignty is all powerful;
17. whose benevolence is vast; whose wisdom is manifest; whose mercy is encompassing; whose sympathy is sought; whose assertion of power is incontrovertible.
18. I praise Him for all the gifts He has bestowed and all the favors He has shown, and for the screen He has placed (between us and our sins)
19. and for the difficulties He has smoothed away, for the success He has vouchsafed to us, and the good He has permitted us to do.
20. I praise Him with a praise that seeks to do justice to Him in increasing and guaranteed measure.

R. J. H. GOTTHEIL.

ERRATA.

P. 107, l. 13, 4^e mot, *au lieu de* : ﻥِلَّةٍ, lire : ﻥِلَّةٍ. — P. 114, l. 23, *au lieu de* : ﺔَلَّةٌ, lire : ﺔَلَّةٌ.

R. J. H. GOTTHEIL, *Fragments from an Arabic Common-Place Book.*

R. J. H. GOTTHEIL, *Fragments from an Arabic Common-Place Book.*

କରୁଣାପାତ୍ର ହେଲା ମନେ ଏହାରେ
କରୁଣାପାତ୍ର ହେଲା ମନେ ଏହାରେ

أَوْلَمْ يَرَى أَنَّهُ الْمُرْسَلُ مِنْ رَبِّهِ وَلَهُ مِنْ أَمْرِهِ مَا يَرِيدُ
رَأْمَ الْمَهْدَى أَوْ لَمْ يَرَى أَنَّهُ مَرْسُولُهُ وَأَنَّهُ مَهْدُوكٌ مِنْ أَمْرِهِ
وَلَكُمُ الْمُرْسَلُونَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْمَلُونَ فَيَوْمَ الْحِسْنَى
إِنَّمَا يُحِلُّ لِلَّهِ الْمَغْفِلَةُ وَالْمُغْفَلُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ
وَلَكُمُ الْمُرْسَلُونَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْمَلُونَ
أَمَّا مَنْ يَرَى أَنَّهُ مَرْسُولُهُ فَلَهُ الْجَنَاحُ إِلَيْهِ أَنْ يَرْجِعْ
لِرَبِّهِ إِذَا دَرَأَهُ وَلَكُمُ الْمُرْسَلُونَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
أَرْجِعُوا إِلَيْهِ الْمُغْفَلَاتِ وَلَا تُؤْخِذُوهُنَّ بِمَا لَمْ
يَرْجِعُوهُنَّ لَا هُنْ عَلَىٰ بِهِمْ بِشَيْءٍ وَلَا هُنْ
أَنْجَانٌ لِلَّهِ وَلِرَبِّهِ وَلِرَبِّ الْجَنَّاتِ
لَا هُنْ بِهِمْ بِشَيْءٍ وَلَا هُنْ
أَنْجَانٌ لِلَّهِ وَلِرَبِّهِ وَلِرَبِّ الْجَنَّاتِ

R. J. H. GOTTHEIL, *Fragments from an Arabic Common-Place Book.*

۲۵

Ms. Bodleian Heb. e. 74.

R. J. H. GOTTHEIL, *Fragments from an Arabic Common-Place Book.*

68

Ms. Bodleian Heb. e. 74.

R. J. H. GOTTHEIL, *Fragments from an Arabic Common-Place Book.*